

Динг Јифан^[1]

Институт за светски развој
Центар за истраживање развоја при Државном савету
НР Кина

УДК 616.98:578.834]:339.9

327::911.3(510)

Стручни рад

Примљен: 09. 06. 2021.

Прихваћен: 29. 06. 2021.

doi: 10.5937/napredak2-32687

Економска ситуација у свету и нови развојни образац Кине током пандемије Covid-19

Сажетак: Пандемија ковида 19 пољуљала је целокупну светску привреду, што је довело до наглог привредног пада чак и у развијеним државама Запада. Иако су оне усвојиле „ултраолакшавајућу“ монетарну политику, у стварности се привреда није опоравила од рецесије, а уместо тога створио се глобални „балон ликвидности“. Економска рецесија изазвана пандемијом у развијеним државама могла би да потраје годинама. Владе појединих држава у Европи, као и влада САД, усвојиле су строге методе државне интервенције како би контролисале понашање у погледу инвестиција и трговине у предузећима, а затим их присилила да „раскину“ односе с Кином. На основу објективне анализе тренутне међународне ситуације, Кина је предузела активне контрамере: с једне стране, она се ослања првенствено на „домаћи економски циклус“ како би одржала и даље подстицала привредни раст. С друге стране, она развија „међународни економски циклус“ с фокусом на кинеску привреду. Успостављање овог новог „двојног“ обрасца развоја, у којем домаћи економски циклус има водећу улогу, док међународни економски циклус остаје његов наставак и допуна, представља главни стратешки избор с циљем постизања висококвалитетног привредног развоја.

Кључне речи: светска привреда, пандемија ковида 19, двојни промет, кинеска иницијатива Појас и пут, нови образац развоја

Пандемија ковид 19 озбиљно је утицала на светску привреду. САД, Европска унија и остале развијене економије усвојиле су „ултраолакшавајућу“ монетарну и финансијску политику, али такве неконвенционалне економске политике не могу да подрже средњорочни и дугорочни опоравак. У међувремену, захваљујући строгој

научној превенцији и контроли, Кина је успела да брзо стане на пут пандемији и да убрзо настави рад и производњу, дајући тако значајан подстрек расту у атмосфери глобалне рецесије изазване пандемијом. Међутим, због стрепње, зависти или неких других комплекса, поједине развијене државе Запада и даље позивају на

[1] yifan_ding@126.com

„раскид“ с Кином. Суочена с оваквом ситуацијом, Кина мора јасно да дефинише сопствене потребе, да се придржава сопствене стратегије међународног развоја и да избегне спољашње негативне утицаје.

Преусмеравање економске политике западних економија због пандемије ковида 19

Због пандемије доведен је у питање неолиберализам као некадашња смерница у економској политици западних држава, док су се полако на сцену вратиле државне интервенције.

Пре свега, западни економски академски кругови напуштају неолиберализам и почињу да правдају државне интервенције. Још од међународне финансијске кризе 2008, све гласније се говори у корист државног интервенционизма и индустријских политика у економским академским круговима на Западу. Осамдесетих година 20. века, када је неолиберализам био у успону, поједини економисти са Запада критиковали су индустријске политике које су спроводиле привреде у развоју, тврдећи чак да оне доприносе корупцији и неефикасној производњи земаља у развоју. Иронијом судбине, током међународне финансијске кризе 2008. немачка привреда је сасвим добро функционисала и задржала је снажан раст управо зато што се ослонила на индустријске политике које су јој поново дале предност у производњи.

Друго, САД и европске државе манипулишу законима како би појачале протекционизам. С једне стране, оне спроводе строгу истрагу

о директним иностраним улагањима у име такозване националне безбедности; с друге стране, оне директно примењују одређене законе како би спречиле предузећа да купују или припајају домаће компаније које испуњавају тржишне норме. Западне земље злоупотребљавају правна средства, нарочито када је реч о значајном повећању тарифа и осталим протекционистичким политикама, што би могло да изазове глобални трговински рад између супротстављених блокова и да напослетку доведе до глобалне економске кризе.

Треће, земље Запада користе државне финансијске ресурсе како би подржале сопствена предузећа. Иако САД и европске земље немају довољно средстава да финансирају своја предузећа која се суочавају са све мањом ликвидношћу и несолвентношћу, монетизација дугова омогућава њиховим централним банкама да откупе државни дуг како би оне имале новца да субвенционису предузећа. Штавише, поједини европски медији чак подстичу национализацију неких предузећа да би се што боље заштитиле одређене гране индустрије у случају да највеће индустрије падну у руке странаца.

Развијене земље искористиле су пандемију да би убрзале свој „раскид“ с Кином

Захваљујући успешном спречавању и контроли пандемије током прве фазе, Кина је прва успела да настави рад и производњу, а међународној заједници, укључујући САД и европске земље, обезбедила је велике залихе медицинске опреме. Међутим, поједини политичари из САД и Европе

и даље користе пандемију да би стигматизовали, па чак и неосновано оптужили Кину да примењује „маскирану дипломатију“ како би проширила свој геополитички утицај. Ти политичари десног крила доводе у везу економску зависност од Кине с такозваном националном безбедношћу како би оправдали и гласно се залагали за што бржи „раскид“ с кинеском привредом. За то време, пандемија подсећа САД и европске земље на то да зависе од кинеске медицинске опреме и залиха. Да би смањиле ризик од прекида у снабдевању, неке земље непрекидно и убрзано повећавају инвестирање у домаће произвођаче, смањујући на тај начин увоз из Кине.

Као што се може видети из актуелне међународне ситуације, САД суне само одбациле принципе поштовања тржишне економије и заштите приватне својине него су почеле и да подржавају велике државне доктрине које се одликују интервенцијом државних власти на тржишту и узурпирањем међународне трговине на основу хегемоније америчког долара. Иако су САД и Кина оствариле прву фазу економског и трговинског договора, америчка влада одбија да одбаци менталитет хладног рата, па покушава да домаћим предузећима и онима који се ослањају на америчку технологију забрани извоз у Кину, користећи своју надлежност као продужену руку ради потискивања Кине у други план. Упркос томе, Кина и САД и даље су најважнији партнери у трговини и инвестицијама, што значи да такозвани нови хладни рат између САД и Кине није могућ. У процесу који САД упорно намећу ради „раскида“ с Кином, могућности САД да набаве јефтине индустријске производе се смањују, док истовремено расту трошкови

услед успостављања новог ланца снабдевања, те ће америчка економија највероватније поново стагнирати.

Како истиче британски часопис *The Economist*, услед пандемије редуковани ланац снабдевања у глобалној економији доводи до интеграције регионалних ланаца снабдевања. Тако Северна Америка интегрише свој ланац снабдевања с Мексиком као производном базом, у Европи долази до интеграције с источноевропским земљама као производном базом, а у Источној Азији с Југоисточном Азијом као производном базом. У оваквим околностима, транснационалне корпорације морају да ревидирају своје инвестиционе стратегије и основе ланца снабдевања. Међутим, та предузећа не могу да занемаре супериорност кинеске индустрије у глобалном ланцу снабдевања, нити да се одрекну развијеног кинеског тржишта. Треба напоменути да су током 2020. глобална транснационална улагања смањена за 40%, али да су порасла директна страна улагања у Кину. Подаци говоре о томе да је Кина и даље атрактивно одредиште за улагање на светском тржишту, мада се поједине транснационалне корпорације надају да ће се одупрети ризицима тако што ће престати да улажу у Кину.

Сталан раст Кине у економској глобализацији

Отварање Кине према свету и њене реформе временски се поклапају с економском глобализацијом коју предводе развијене земље Запада под окриљем неолиберализма, што

Кини омогућава да без одлагања узме учешће у глобализацији и да упадљиво убрза и повећа квалитет кинеске индустријализације. Сасвим је извесно рећи да су отварање светске економије и глобализација у великој мери промовисали индустријализацију Кине, а све већа инострана потражња подржала је стални привредни раст Кине.

Међутим, међународна финансијска криза је 2008. довела до наглог пада иностране потражње за Кину. Ипак, она је одржала привредни раст ослањајући се на снажно домаће тржиште. Захваљујући значајним стимулативним пакетима, међу којима су и домаће тржиште инвестиција у инфраструктуру и потрошачко тржиште, Кина је остварила одржив економски развој.

Економска глобализација је заиста у великој мери подстакла брз развој индустријализације у Кини, учинивши је привредом с најкомплетнијим индустријским категоријама на свету. Према статистичким подацима изнетим на Конференцији Уједињених нација о трговини и развоју, Кина је сада једина земља која поседује све индустријске категорије наведене у Међународној стандардној индустријској класификацији Уједињених нација (ISIC). Током пандемије ковида 19, само је Кина успела да благовремено обезбеди свету најпотребније медицинске залихе и свакодневне потрошштине. Године 2018. вредност индустријске производње Кине била је испред САД, Јапана и Немачке, што ју је несумњиво учинило највећим произвођачем индустријске робе на свету. Због тога повлачење транснационалних корпорација са Запада неће спречити напредак Кине, већ ће ослобо-

дити простор и додатно тржиште за кинеска предузећа. Осим тога, упорност, организациона способност и снага које је Кина показала још од самог почетка пандемије немају премца и не може их угрозити ниједна друга земља. Стога транснационалне корпорације са Запада заправо нису напустиле Кину, већ су повећале обим улагања.

„Двојни промет“ Кине као пут ка будућем развоју

Имајући у виду да је Кина традиционално извозно тржиште, САД и земље Европе највероватније неће моћи да контролишу пандемију, па ће њихове привреде остати на ниском нивоу. Сходно томе, Кина ће морати да промени своју економску структуру, укључујући и структуру извоза. Ради прилагођавања савременом међународном окружењу, на Петом пленарном заседању 19. националног конгреса Комунистичке партије Кине стављен је нагласак на убрзану изградњу нове развојне парадигме с домаћим прометом као главним ослоном, те с узајамним подржавањем домаћег и међународног промета. Када је реч о домаћем промету, Кина, с једне стране, мора да унапреди капацитете људи с ниским примањима и да повећа њихова примања како би подстакла потрошњу у оквиру домаћег тржишта. С друге стране, Кина мора да обрати пажњу на самосталну индустријску екологију како би спречила негативне последице изазване повлачењем осталих држава. Председник Си Ђинпинг је истакао: „Свет доживљава дубоке промене, незапамћене у овом веку, при чему су

научне и технолошке иновације кључни фактор тих промена. Да бисмо створили прилике усред кризе и обликовали нову ситуацију у условима тих промена, морамо се ослонити на научне и технолошке иновације.“

Обнављање међународног промета у новонасталој ситуацији јесте још један важан чинилац будућег развоја Кине. Она не треба само да одржи важан положај у глобалном индустријском ланцу, већ да достигне још виши ниво. У савремено доба, међународни промет подразумева успешно довођење предузећа из развијених земаља као што су САД, неке европске земље и Јапан, и омогућавање кинеским предузећима да изађу на страни тржиште. Треба напоменути да је Кина 2013. покренула иницијативу Појас и пут не само како би се изборила с проблемима успореног глобалног привредног раста већ и како би имала погодан аранжман „надохват руке“ за антиглобализацију. Ова кинеска иницијатива и уговори о сарадњи с иностраним владама у извесној мери представљају нови тип глобализације препознатљив за Кину. Пројекти у оквиру ове иницијативе донеће дугорочне бенефиције и обухватају огромно учешће како тржишта,

тако и власти. Као што се може закључити на основу кинеског искуства у економском развоју, у већини земаља у развоју држава има обавезу да негује домаће тржиште.

Данас у Кину стижу активни одговори из многих земаља у вези с њеном иницијативом, што је постао важан покретач глобалног економског опоравка после кризе. Међутим, поједини политичари из САД и неких западних земаља покушавају да на све могуће начине спрече растући утицај Кине тако што земљама Африке и средње Азије нуде средства и могућности за инвестирање у људске ресурсе, директно се такмичећи с иницијативом Појас и пут и наводећи становнике тих земаља да саботирају пројекте у оквиру ове иницијативе. Током пандемије, Асоцијација нација Југоисточне Азије (ASEAN) први пут је постала највећи трговински партнер Кине. Кинески образац развоја међународног промета је крајње виталан. Захваљујући ширем „кругу пријатеља“, индустријски потенцијал Кине може се у потпуности активирати, чиме ће се не само повећати инвестициона ефикасност Кине већ и проширити њено тржиште и омогућити уравнотеженији светски привредни развој.

Ding Yifan

World Development Institute
Development Research Center of State Council
PR China

**World Economic Situation and China's New Development Pattern
against Background of COVID-19**

Summary

62 | The COVID pandemic has devastated the world economy, which has also caused serious slumps in Western developed countries. Although they have adopted "ultra-easy" monetary policy, the real economy did not emerge from recessions because of it and a global "liquidity bubble" was caused instead. The economic recession caused by the pandemic in developed countries may last for years. The governments of some countries in the United States and Europe have adopted strong state intervention methods to control the investment and trade behaviors of enterprises, then force them to "decouple" from China. Based on an objective analysis of the current international situation, China has actively taken countermeasures: on the one hand, it emphasizes mainly relying on the "domestic economic cycle" to maintain growth momentum. And on the other hand, it develops an "international economic cycle" that focus on China's economy. Establishing a "dual circulation" new development pattern, in which domestic economic cycle plays a leading role while international economic cycle remains its extension and supplement, is a major strategic choice for achieving high-quality economic development.

Keywords: World economy; COVID pandemic; dual circulation; Belt and Road Initiative; new development pattern